РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА ОБЛАСТ
БЛАГОЕВГРАД

Изх. № 04 – 10 – 1(15)
26.02.2025 г.

УТВЪРЖДАВАМ:
ГЕОРГИ ДИНЕВ
ОБЛАСТЕН УПРАВИТЕЛ НА
ОБЛАСТ С АДМИНИСТРАТИВЕН ЦЕНТЪР
БЛАГОЕВГРАД

ПРОТОКОЛ

от заседание на Областна комисия „Военни паметници“ на област с административен център Благоевград

Днес, на 19.02.2025 г. /сряда/ от 10.30 часа, в конферентната зала на Областна администрация Благоевград се проведе редовно заседание на Областна комисия „Военни паметници“, на основание чл. 6, ал. 1 от Закона за военните паметници и Заповед №ОА-ОМП-325/11.09.2024 г. на Областния управител на област с административен център Благоевград, при следния дневен ред:

1. Обсъждане и приоритизиране от Областната комисия „Военни паметници“, на постъпилите от общините предложения за финансово подпомагане на дейности по опазване, поддържане и възстановяване на военни паметници през 2025 г.
2. Разглеждане и обсъждане на Експертно становище от Регионален исторически музей Благоевград, относно списък с паметници от Областния регистър на военните паметници, които не са военни по смисъла на чл. 4 от Закона за военните паметници и внасяне на предложение за гласуване решение за изваждане на същите от регистъра, във връзка с писмо наш вх. №04-10-2/30.01.2024 г. на директор Дирекция „Социална политика и политика по военно-патриотично възпитание“ към Министерство на отбраната на Р България.
3. Разни.

На заседанието присъстваха 11 души както следва:
- Трима представители на Областна администрация Благоевград ;
- Директор РИМ – Благоевград;
- Директор Историческия музей в гр. Разлог;
- Представители на общините Струмяни, Банско и Сатовча, Разлог и Якоруда;
- Представители на ВФ 26400 Благоевград и Военно окръжие II степен Благоевград;

2700 Благоевград, пл. Георги Измирлиев № 9
тел.: +359 (73) 88 14 01, факс: +359 (73) 88 14 03
E-mail: Info@blagoevgrad.egov.bg
Web: www.blagoevgrad.egov.bg

- Представител на Министерство на отбраната, Дирекция „Социална политика и политика по военно-патриотично възпитание“ – участва чрез видеовръзка в заседанието.

Заседанието откри г-н Георги Динев – областен управител на област с административен център Благоевград, който запозна присъстващите с дневния ред благодари им за участието и даде думата на секретаря на комисията – г-н Васил Митов.

Г-н Митов представи присъстващите и ги запозна, че представителя на Министерство на отбраната в комисията – г-жа Кристина Алексова ще участва дистанционно в заседанието, поради натоварения и график. Във връзка с т. 1 от дневния ред – „Обсъждане и приоритизиране от Областната комисия „Военни паметници“ на постъпилите от общините предложения за финансово подпомагане на дейности по опазване, поддържане и възстановяване на военни паметници през 2025 г.“, докладва че в указания срок са постъпили писма от общо шест общини от Област Благоевград, като две от тях – Банско и Сатовча са заявили, че военните им паметници са в добро състояние и нямат нужда от рехабилитация. Писма с конкретни предложения за рехабилитация на военни паметници са получени от общините Струмяни, Гърмен, Разлог и Якоруда.

Разглеждането по същество на предложенията започна с това на община Струмяни, три броя паметници както следва:

1. „Паметна плоча на загиналите в Отечествената война“ – намира се на фасадата на читалището в с. Микрево. В приложеното КСС като ремонтни дейности е посочено „Боядисване на букви и механично почистване повърхността на паметната плоча“, на обща стойност **750 лева** с ДДС.
2. „Чешма - паметник на загиналите през Балканската и Първа световна войни“, намира се в с. Микрево. В приложеното КСС като ремонтни дейности са посочени „Почистване, изравняване и заглаждане на повърхността на чешмата-паметник и запълване на фуги; Ремонт на коритото на чешмата-паметник и Боядисване на чешмата-паметник“ на обща стойност 5 000 лева с ДДС.
3. „Паметна плоча на загиналите за Родината от село Никудин през периода 1915-1918 г.“, намираща се на фасадата на кметство с. Никудин. В приложеното КСС като ремонтна дейност е посочено „Боядисване на букви; Механично почистване повърхността на паметната плоча и Механично почистване повърхността на кръста за храброст“ на обща стойност 1 000 лева с ДДС.

По предложение на председателстващия комисията – г-н Динев, се взе решение предложенията за отделните паметници на всяка община да се гласуват заедно.

Чрез мултимедия, снимки със състоянието на двете паметни плочи и чешмата-паметник бяха показани на членовете на комисията. Паметниците фигурират в Областния и Националния регистър на военните паметници. Дадена бе думата на представителя на Община Струмяни – г-жа Стоица Котева, която да даде повече разяснения по необходимостта от извършване на дейностите посочени в КСС на отделните обекти. По отношение на „Чешмата – паметник“ в с. Микрево г-жа Котева заяви, че същия обект е финансиран по тази линия през 2020 г., като тогава средствата са отпуснати за боядисване на буквите. Тъй като паметника се намира в парк, чиято среда е била обновена тази година, идеята на общинската администрация е сега да бъде рехабилитиран и той, така че да се вписва в новата среда. В тази връзка отношение взе и г-жа Алексова от МО, която даде указания, в обяснителната записка, която ще бъде предоставена заедно с КСС за обекта, от община Струмяни изрично да посочат каква дейност е финансирана от държавния бюджет през 2020 г. и сега за какви дейности се иска друго финансиране, като това да бъде подробно обяснено. Същото е необходимо за информация на комисията съставена от представители на МО и МФ, които разглеждат

предложенията от общините, тъй като има практика, за паметници, които вече са финансирани, да не се отпускат други средства за период най-малко 10 години напред. Идеята е по този начин да се финансират поетапно повече паметници в страната, а не едни и същи. Но имало случаи, когато общини са доказвали необходимостта от такова финансирате и са им отпускани средства. За другите две паметни плочи в с. Микрево и с. Никудин бяха разисквани само предоставените от общината КСС. След изложението от представителя на Община Струмяни, бе дадена думата на останалите членове от комисията, ако имат някакви бележки, възражения или други и тъй като нямаше такива, **областния управител подложи на гласуване предложенията на Община Струмяни, с препоръката за изготвяне допълнително на подробна обяснителна записка за „Чешмата-паметник“ в с. Микрево, като същите бяха приети единодушно.**

Г-н Митов продължи с представяне на предложенията подадени от Община Разлог, както следва:

1. „Паметник с плоча“ в местността „Кръсто“ в землището на с. Елешница, община Разлог. В приложеното КСС като ремонтни дейности са посочени „Почистване и грундиране на външни стени; Полагане на външна силиконова мозаечна мазилка, вкл. мрежа, ръбохранители и шпакловка и Почистване и възстановяване на мраморна плоча и букви“ на обща стойност **981.65 лв.**
2. „Паметник с плоча“ в местността „Варвара““ в землището на с. Елешница, община Разлог. В приложеното КСС като ремонтни дейности са посочени „Почистване и грундиране на външни стени; Направа на циментова замазка по стени; Полагане на външна силиконова мозаечна мазилка, вкл. мрежа, ръбохранители и шпакловка и Почистване и възстановяване на мраморна плоча и букви“ на обща стойност **720.60 лв.**

В придружителното писмо от кмета на Община Разлог е посочено, че и двата паметника са свързани с тежките сражения край с. Елешница по време на Балканската война, в които губят живота си много млади мъже от цялата страна. Чрез мултимедия, снимки със състоянието на двата паметника бяха показани на членовете на комисията. Дадена бе думата на представителя на Община Разлог – г-жа Христина Манова, директор на Исторически музей Разлог, която да даде повече разяснения по необходимостта от извършване на дейностите посочени в КСС на отделните обекти. Същата разясни, че и двата паметника се намират в извън населено място, като няма данни за тях да са предоставяни средства за ремонт и възстановяване от държавния бюджет. Паметника в м „Кръсто“ се състои от три плочи, а в м. „Варвара“ от една плоча, като на последния изписаните имена по плочата почти не личат. И двата паметника фигурират в общинския регистър и има съответните анкетни карти. За отношение по темата се включи г-жа Алексова от МО, която заяви, че от проверката направена в Националния регистър на военните паметници е установила, че паметника в м. „Кръсто“ фигурира в него, но данни за паметник в м. „Варвара“ в с. Елешница не се откриват. Г-жа Манова допълни, че обекта е регистриран като „Паметник на Спас Калоянов“, но и такъв не бе открит в Националния регистър. Секретаря на комисията пое ангажимент в последствие да се провери дали паметника фигурира в Областния регистър на военните паметници. Ако не фигурира и там, г-жа Алексова препоръча да се подадат необходимите документи, за неговата регистрация, тъй като по изложението направено от директора на ИМ Разлог е видно, че той има характеристики на военен паметник. В случая обаче няма как да се кандидатства за финансиране на ремонта му от държавния бюджет, тъй като едно от основните условия е да е регистриран в Националния регистър. Направена бе справка за паметника и в Община Белица, тъй като преди време с. Елешница е било към тази община, но не бяха установени данни и там. След тези констатации последва коментар

на гласуване да бъде подложен само паметника в м. „Кръсто“, но постъпи предложение от директора на РИМ Благоевград – г-н Алексиев, да се гласуват предложенията и за двата паметника и ако наистина липсват данни за единия в регистрите, да се направи необходимото да бъде регистриран по възможно най-бързия начин. Г-жа Алексова напомни, че за да бъде регистриран нов паметник, трябва да се направи нова комисия за тази цел. Взе се решение да бъдат гласувани предложенията за финансиране и за двата паметника, като за този в м. „Варвара“ да се направи неприсъствено заседание на ОКВП, да се регистрира като военен паметник в Областния регистър и след това материалите да бъдат изпратени в МО за регистрирането му и в Националния регистър. **Областният управител подложи на гласуване предложенията на Община Разлог с двата паметника, с препоръката необходимите документи за регистрацията на втория паметник да бъдат изпратени от Община Разлог до областна администрация, да се организира неприсъствено заседание на ОКВП за да бъде регистриран паметника в Областния регистър военни паметници и след това материалите да бъдат изпратени в МО за регистриране на паметника и в Националния регистър, което бе прието единодушно.**

Г-н Митов продължи с представяне на предложението подадено от Община Якоруда, както следва:

1. „Паметна плоча на загиналите за свободата и независимостта на Република България от Община Якоруда“, намираща се в центъра на гр. Якоруда. В приложеното КСС като ремонтни дейности са посочени „Механично почистване повърхността на паметника и боядисване на букви“ на обща стойност **4 488 лв.**

Чрез мултимедия, снимки със състоянието на паметника бяха показани на членовете на комисията. Дадена бе думата на представителя на Община Якоруда – г-н Орхан Мисанков, който да даде повече разяснения по необходимостта от извършване на дейностите посочени в КСС на обекта. Паметника е открит през 2004 г., разположен е в идеален център на гр. Якоруда, като няма данни до сега да са използвани средства за рехабилитирането му от държавния бюджет. Състои се от 6 на брой отделни плочи, на които са изписани имена на загинали за свободата и независимостта на България. Паметника фигурира в Областния и Националния регистър на военните паметници. След прегледа на снимките от паметника, думата взе началника на Военно окръжие Благоевград – подп. Петър Митев, който изрази мнение, че паметника може да се рехабилитира с по-малко средства от заявените по КСС, имайки в предвид състоянието му. Думата взе и г-жа Алексова от МО, която заяви че средствата така или иначе са ограничени, няма да стигнат за всички паметници, за които се иска финансиране и за това трябва да бъдат изведени приоритетните, тези които имат най-голяма нужда от възстановяване. **Областният управител подложи на гласуване предложението на Община Якоруда, което бе прието с девет гласа „За“ и двама „Въздържали се“.**

Г-н Митов продължи с представяне на предложението подадено от Община Гърмен, както следва:

2. „Паметна плоча на загиналите във войните за Национално обединение и Втората световна война“, намираща се в с. Ковачевица, община Гърмен. В приложеното КСС като ремонтни дейности са посочени „Опресняване на надписи и имена; Боядисване на букви; залепване на плоча; Изкърпване на мазилка; Смяна на болтове и Направа на шпакловка“ на обща стойност **2 418 лв. с ДДС.**

Чрез мултимедия, снимки със състоянието на плочата бяха показани на членовете на комисията. Паметника фигурира в Областния и Националния регистър на военните паметници. Представител на Община Гърмен не присъства на заседанието, като по тази причина информация за паметника бе предоставена от секретаря на комисията. По предварителни данни предоставени от МО, за същата плоча е имало финансиране от държавния бюджет през 2018 г. по тази причина изказване направи представителя на МО – г-жа Алексова, която заяви, че тъй като няма представител на Община Гърмен, да се направи запитване до тях, какъв ремонт е осъществен на плочата със средствата предоставени от държавния бюджет през 2018 г. и какво налага искане на други средства сега. Изказвания направиха и началника на Военно окръжие Благоевград и директора на РИМ Благоевград, които заявиха, че плочата е в добро състояние имайки в предвид показаните снимки и не виждат причина за допълнителен ремонт, още повече, че липсва представител на общината, който да разясни исканията. **Областният управител подложи на гласуване предложението на Община Гърмен, което протече както следва: нито един глас „За“, един „Против“ и останалите „Въздържали се“, т. е предложението не бе прието.**

Областният управител премина към **т. 2 от дневния ред** – *„Разглеждане и обсъждане на Експертно становище от Регионален исторически музей Благоевград, относно списък с паметници от Областния регистър на военните паметници, които не са военни по смисъла на чл. 4 от Закона за военните паметници и внасяне на предложение за гласуване решение за изваждане на същите от регистъра, във връзка с писмо наш вх. №04-10-2/30.01.2024 г. на директор Дирекция „Социална политика и политика по военно-патриотично възпитание“ към Министерство на отбраната на Р България.“*

За повече разяснения по темата бе дадена думата на секретаря на комисията – г-н Митов, който обясни какво е направено в тази връзка до момента в областна администрация. След получаване на писмо от МО в началото на 2024 г. с указания да се прецизират паметниците в Областния и съответно Националния регистър военни паметници и да се извадят тези, които нямат характеристики на военни паметници, е проведено заседание на ОКВП по темата, като е взето решение да се възложи на директора на РИМ Благоевград, да бъде изготвено експертно становище кои паметници от регистъра нямат характеристики на военни по смисъла на Закона за военните паметници. Такова становище е изготвено, като със същото са запознати всички членове на ОКВП и МО. Секретаря запозна присъстващите членове на комисията с предложението на представителя на МО, ако се стигне до гласуване за отпадане на паметници от регистъра, то да са за общини, за които присъстват представители на заседанието. Отново бе дадена думата на представителя на МО – г-жа Алексова, за повече информация по темата, тъй като инициативата е на МО. Същата обясни, че при попълване на Националния регистър на военните паметници в страната, са констатирани много пропуски по отношение на липсващи анкетни карти, липсващи снимки, непълна информация в картите и др., но също така е установено, че в регистрите фигурират паметници, които нямат характеристиките на военни по смисъла на Закона за военните паметници. Освен това има данни, че в страната има паметници, които отговарят на характеристиките да са военни, но не са вписани в регистрите. Г-жа Алексова отново направи предложение на настоящото заседание да се гласува за отпадане на паметници само за общините, за които имат представители, за да има възможност за становища от тяхна страна по евентуална защита. Направи се ново предложение от

председателстващия заседанието на комисията – г-н Георги Динев, за това, за тази точка от дневния ред да се направи ново заседание на комисията в спешен порядък, на което да се поканят за присъствие всички общини, които имат паметници посочени в становището на РИМ за отпадане от регистъра. Мотива на областния управител за това предложение е, че общините, които са изпратили представители ще бъдат ощетени, тъй като част от паметниците им ще отпаднат от регистъра, а на тези които не изпращат представители паметниците ще останат. Тези общини могат да злоупотребят с неявяването им на заседания на комисията и така да отлагат отпадането на паметниците им от регистъра. **Г-н Динев конкретизира предложението си, а именно да се направи ново заседание на ОКВП само по темата за обсъждане експертното становище на РИМ Благоевград и гласуване отпадането на паметници, които не са военни от регистъра, като в заповедта за свикване на комисията да се посочи изрично, че ще се подложат на гласуване всички паметници от становището, с тази забележка, че общините ще имат право да защитят тези, за които считат че трябва да останат в регистъра, ако имат мотиви за това. Паметници посочени за отпадане на общини, които не изпратят представители на заседанието, също ще бъдат подложени на гласуване.** Така направеното предложение бе подкрепено в изказвания на представителя на МО – г-жа Алексова и директора на РИМ Благоевград – г-н Алексиев. Началника на Военно окръжие Благоевград – подп. Митев предложи, заседанието на комисията да бъде проведено дистанционно за участниците, с цел спестяване на пътуване и икономия на време. Областният управител уточни, че първо ще бъде издадена заповед за провеждане на комисия с конкретна дата в най-кратки срокове и тогава ще бъде уточнена и формата на провеждане. **Направеното от областният управител предложение бе подложено на гласуване, като бе прието единодушно.**

Премина се към **точка 3 от дневния ред „Разни“**, като областния управител даде думата за изказвания. Такова направи представителя на МО – г-жа Алексова, която поиска да се уточнят някои предложения в становището на РИМ Благоевград за отпадане на паметници, а именно тези на Яне Сандански. Според нея за същия има данни, че е участвал в Македоно-Одринското опълчение и в тази връзка паметниците му имат характеристиките на военни. По темата отношение взе директора на РИМ Благоевград, който обясни, че в регистъра има един паметник на Яне Сандански намиращ се в гр. Мелник, на който същия е изобразен в четническа униформа, а не военна и това е причината да бъде посочен в списъка за отпадане. На територията на областта има много паметници на войводи, които също не са определени като военни, като това е било използвано като критерий при изготвянето на становището. Г-жа Алексова допълни, че за това трябва да се прегледат още един път всички паметници от регистъра и да се направи преценка за всеки един от тях, като изрично уточни че тези които отпаднат от него, поради това, че не могат да се определят като военни, в никакъв случай няма да бъдат премахвани, а ще си останат като исторически и за тях ще полагат грижи съответните общини.

Поради изчерпване на дневния ред, г-н Динев благодари на участниците и закри заседанието.

ЗАБЕЛЕЖКА: До датата на издаване на протокола, след направени справки в Областния регистър на военните паметници на Област Благоевград и получена допълнителна информация от Община Разлог се установи, че паметника в м. „Варвара“ в с. Елешница, община Разлог, фигурира в регистъра но под друго наименование. След проведен разговор с г-жа Алексова от МО и направени справки от нея, се установи, че са подавани данни за такъв паметник от Община Разлог, с друго наименование, но не е регистриран в Националния регистър на военните паметници, тъй като подадените данни не са били пълни.

Във връзка с така установените факти, от МО бяха дадени указания да се приеме, че паметника е регистриран и няма нужда от провеждане на отделно заседание на ОКВП за приемането му в регистрите. Необходимо е от Община Разлог да бъдат подадени необходимите данни към ОКВП и респективно към МО, за да бъде допълнен в Националния регистър на военните паметници.